

Nr 26

Trafikutskottets betänkande i anledning av motion angående alkohols roll vid trafikolyckor.**Motionen**

I motionen 1974:1433 av fröken Hörnlén m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär 1. försöksverksamhet som klargör alkoholens roll vid trafikolyckor, 2. åtgärder för att öka informationen om de risker alkoholförtäring i samband med förande av fordon innebär i trafiken.

Som skäl beträffande den förstnämnda frågan anføres bl. a. att de undersökningar som gjorts för att klargöra alkoholens roll vid trafikolyckor i vårt land varit bristfälliga och att någon tillförlitlig statistik på området inte finns. Beträffande det andra yrkandet framhålls att trots att de flesta människor någon gång kommer i kontakt med upplysningsverksamhet i trafiknykterhetsfrågan, kvarstår ändock stora brister med avseende på allmänhetens kunskap på detta område, vilket kan vara en bidragande orsak till trafiknykterhetsbrottslighetens utbredning.

Utskottet

Vid sin behandling under fjolårets riksdag av motioner med samma syfte som den nu aktuella erinrade trafikutskottet (TU 1973:22) om att däri upptagna frågeställningar övervägts inom trafiknykterhetskommittén, som avgivit sitt betänkande (SOU 1970:61) Trafiknykterhetsbrott, och i den alkoholpolitiska utredningen. Utskottet erinrade också om att upplysningsverksamhet om alkohol och trafik av trafiksäkerhetsverket lagts in som huvudaktivitet under år 1975. Motionerna avstyrktes med hänvisning härtill och till det förhållande att trafiknykterhetskommitténs betänkande var föremål för prövning inom Kungl. Maj:ts kansli.

Kungl. Maj:t (prop. 1974:154) har föreslagit att – som ett led i samhällets åtgärder för främjande av trafiksäkerheten – en tidsbegränsad lag som medger viss försöksverksamhet med rutinmässiga alkoholutandningsprov införs. Enligt förslaget skall rutinprov få tas på motorfordonsförare vid i förväg beordrad trafikkontroll, vid trafikolyckor och vid vissa angivna trafiköverträdelser. En försöksverksamhet med rutinmässiga alkoholutandningsprov bör enligt propositionen bl. a. kunna ge en bättre uppfattning om alkoholens roll i trafikolyckor, närmare bestämt i vilken utsträckning det förekommer att fordonsförare kör med alkoholhalt i blodet. Giltighetstiden för en lag om försöksverksamhet på området avses omfatta perioden den 1 januari

1975–30 juni 1976. Propositionen behandlas av justitieutskottet i dess betänkande JuU 1974:37.

För att undersökningar om alkoholens betydelse för trafiksäkerheten skall ge säkra resultat krävs enligt trafiknykterhetskommittén att alkoholprov kan tas systematiskt på samtliga förare som varit inblandade i olyckorna. Om förslaget om rutinmässiga utandningsprov genomförs sägs detta innebära att möjligheterna härför förbättras. Problem kvarstår emellertid. Ett sådant anges vara de fall där föraren själv omkommit i olyckan och frågan om denne varit alkoholpåverkad i regel kan klarläggas endast genom obduktion eller speciell provtagning. Ett annat föreligger då föraren blivit svårare skadad och utandningsprov därför inte kan företas. Kommittén framhåller att blodprovstagning på dödade och skadade förare rymmer så många spörsmål – särskilt när det gäller humanitära och medicinska aspekter samt sekretesshänsyn – att formerna för en sådan provtagning måste särskilt utredas. Kommittén finner det angeläget att en sådan utredning företas, förslagsvis genom socialstyrelsen.

Utskottet vill i likhet med föregående år framhålla betydelsen av att sambandet mellan alkohol och trafikolyckor klarläggs. Det är därför viktigt att den i propositionen föreslagna försöksverksamheten med alkoholutandningsprov utnyttjas för att ge en bättre uppfattning om alkoholens roll i trafiken. Det är emellertid också angeläget att så stort underlag som möjligt kan erhållas för att belysa alkoholens roll för trafikolyckorna. För ett sådant klarläggande av sambandet ifråga som motionärerna avser krävs dock blodprovstagning på dödade och i vissa fall skadade förare. Motionärerna synes anse att de rättsliga komplikationer som är förknippade med blodprovstagning i dessa fall först bör undanröjas. Den komplicerade frågan om vidgade möjligheter att ta blodprov i sammanhanget bör även enligt utskottets mening lösas innan den av motionärerna föreslagna försöksverksamheten kommer till stånd. Utskottet, som i och för sig ställer sig positivt till den av motionärerna förordade försöksverksamheten, finner sig med hänsyn till det anförda f. n. ej berett att tillstyrka motionärernas yrkande i denna del. Utskottet förutsätter dock att Kungl. Maj:t med beaktande härav uppmärksamhet följer frågan och vidtar de åtgärder på området som må föranledas därav.

Enligt vad utskottet erfarit avser den alkoholpolitiska utredningen att inom kort avge sitt betänkande, som bl. a. uppges innehålla förslag till åtgärder för att öka informationen om riskerna med alkohol i trafiken. Frågan om alkohol och trafik har vidare, som förut nämnts, av trafiksäkerhetsverket lagts in som huvudaktivitet under år 1975. Då motionärernas yrkande om

ökad information i berörda avseenden med hänsyn härtill i allt väsentligt torde komma att tillgodoses av styrks motionen jämväl såvitt nu är i fråga.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1974:1433.

Stockholm den 28 november 1974

På trafikutskottets vägnar

SVEN GUSTAFSON

Närvarande: herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Mellqvist (s), Dahlgren (c), Lothigius (m), Persson i Heden (c), Håkansson i Rönneberga (c), Rosqvist (s), Clarkson (m), Östrand (s), Stjernström (c), Magnusson i Kristinehamn (vpk), Sellgren (fp), Johansson i Åmål (s), Karlsson i Malung (s) och Johansson i Malmö (s).

Reservation

av herrar Sven Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (c), Håkansson (c), Stjernström (c) och Sellgren (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet vill" och på s. 3 slutar med "i fråga" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla betydelsen av att sambandet mellan alkohol och trafikolyckor klarläggs. Det är därför viktigt att den i propositionen föreslagna försöksverksamheten med alkoholutandningsprov utnyttjas för att ge en bättre uppfattning om alkoholens roll i trafiken.

Det är emellertid angeläget att så stort underlag som möjligt kan erhållas för att belysa alkoholens roll för trafikolyckorna. En mycket intressant undersökning har företagits av professor Gerhard Voigt beträffande alkohol och läkemedel vid dödsolyckor i trafiken i södra Sverige år 1972. I rapporten över undersökningen framhålls att materialet är litet och därför inte tillåter några säkra slutsatser, men att det tyvärr inte finns något bättre material att tillgå.

Utskottet anser att den av trafiknykterhetskommittén förordade utredningen snarast bör komma till stånd i syfte att klarlägga möjligheterna att ge den rätt till blodprovstagning som är en förutsättning för den av motionärerna föreslagna försöksverksamheten. Såväl socialstyrelsen som trafiksäkerhetsverket tillstyrkte i remissyttranden förra året en sådan utredning.

Det finns anledning att anta att man inom vederbörande departement vill avvakta resultaten av försöksverksamheten med alkoholutandningsprov innan man framlägger ytterligare förslag med anledning av trafiknykterhetskommitténs betänkande. Detta utgör enligt utskottet ett motiv för att

inte avvakta prövningen av betänkandet i dess helhet innan den speciella utredningen företas. Utskottet vill starkt understryka att humanitära och medicinska aspekter och sekretesskäl måste ges en avgörande betydelse vid utarbetandet av nya bestämmelser på området.

Enligt vad utskottet erfarit avser den alkoholpolitiska utredningen att inom kort avge sitt betänkande, som bl. a. uppges innehålla förslag till åtgärder för att öka informationen om riskerna med alkohol i trafiken. Frågan om alkohol och trafik har vidare, som förut nämnts, av trafiksäkerhetsverket lagts in som huvudaktivitet under år 1975. Motionärernas yrkande om ökad information i berörda avseenden är till stor del härigenom tillgodosett. Utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer denna fråga och tar de ytterligare initiativ som är erforderliga i syfte att väsentligt minska antalet trafikolyckor som beror på förtäring av alkohol.

Vad utskottet sålunda anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen i anledning av motionen 1974:1433 som sin mening
ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande
alkoholens roll vid trafikolyckor.